

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, П. м. н. Кенте пошт. ш. 143.722</p> <p>Адреса для телеграм: «Діло», Львів</p> <p>Гол. редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописи не звертаються</p>	<p>ПРЕДПЛАТА: Місячний вартість 450 коп.</p> <p>За границями: В Англії 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 21 фр. фр., Італії 750 лір, Німеччині 750 марк, Швеції 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 лев, Австрії 750 ш. — Залив адреси і зов.</p>	<p>В СПРАВІ ОГолошення ЗВЕРТАТИСЯ до АДМІНІСТРАЦІЇ</p> <p>Ціна одного примірника 20 сот.</p>
--	--	--

після атентату на Мусоліні.

Виконавець атентату на Мусоліні 16-літній хлопець.

Рим, 2. листопада 1926.

З Болонії повідомляють: Префектура видала комунікат, що стверджує ідентичність виконавця атентату на Мусоліні. Є то около 16-літній Антео Замбоні, син книгаря, що живе в Болонії. Антео Замбоні належав до організації фашистської молоді, але виступив з неї тому більше як рік. Батько його анархіст, однак вже багато літ бо-зай позірно не виявляв ніякої агіт. Бедеться даліше слідство, щоби ствердити, хто есентуально крім Замбоні є ще вмішаний в атентат. «Авенір д'Італія» повідомляє, що виконавець атентату на Мусоліні Замбоні не виявляв ніколи проти-фашистського настрою. Здогадують, що він діяв на приказ інших людей. Загальною запевняють, що сам Замбоні не був ніколи ворогом фашистів. Тепер арештовано всіх членів родини. Взагалі в цілій Італії арештовано більше як 2,000 людей.

Державний підсекретар Гранді, який підчас атентату був у тім самім заїті, що Мусоліні, заявив представникам «Джорнале д'Італія», що М. хав у отвертій авті разом із мером Болонії і з ним. Нараз побачили ми — каже Гранді — якогось низького чоловіка, що стояв дуже близько самоходу, а руку витягував як до стрілу. Прем'єр зараз зрозумів, що то атентат, але не відхилився і не заслонився, не задріжав, а приказав шоферові, щоби зараз задержав авто. На мій запит, чи не рачений, відповів із осміхом: «Ні, то ніщо», а потім додав приказуючо: «А тепер спокій і ніхто хай не тра-тить голови». Кланявся товпі, яка чекала ще про атентат і кричала в честь Мусоліні.

Вночі 1. листопада видано мобілізаційний приказ до фашистської міліції. На мурях розпалено плякати і розіслано штафети зі зазивом до воєнок і офіцерів фашистської міліції, щоби негайно явилися в ка-зармах. Час, «Іль Мондо» і кілька амбасад у Римі оточили кордони поліції. Власти зивають населення до спокою. У Римі велике ескалювання. У цілій Італії 2. листопада відбувалися даліше маніфестації з приводу врятування Мусоліні. У Болонії маніфестували до пізньої ночі. Взагалі серед болонського на-селення замітне пригноблення, що атентат був у Болонії. Вся преса хвалас Мусоліні, щоби більше зва-жало на себе, бо його особа на-лежить до народу і не вільно нара-жувати її.

Литва й Вільно.

Ковно, 2. листопада 1926.

Комісія закордонних справ литовського союму вислухала заяви голови ради міністрів Слезевіціуса, який зазначив, що Рада Амбасадорів не має права видавати рішення в справі Вишеїнщини, бо ніяка міжнародна умова цього не передбачує. Стано-вище литовського уряду в справі принадлежності Вільно не буде вирішена на основі права і справедливості, потім устійнення нормальних відносин між Литвою і Поль-шею не є можливе. Однак керму-

Повідомляю П. Т. мої клієнти, що надійшли найновіші кож на костюми і плащі, та з приводу збільшеного сезонного руху знизила ціну за роботу о 40%.

МАРІЯ ВОЛЯНЬСЬКА ПАВЛЮК
Львів, Собіського 12. Тел. 17—04.

825 2—3

Коли буде отворений сойм?

Речинець отворення сойму ще не усталений. — Праш над церемо-ніалом. — Мін. Славоу-Складовський про національні меншости. — Віцепрем. Бартель про устрій шкільництва в Польщі. — Підвишка податків. — Амністія для політичних в'язнів?

Варшава, 2. листопада 1926.

Прем. Пілсудський виробив учора основи подробиць церемоніалу, зва-заного з урочистим отворенням сойму. Справа речинця й місця отворення сесії буде вирішена на найближчому засіданні Ради міні-стрів, речинець якого ще не визна-чений. Кажуть, що отворення сесії відбудеться десь в половині листопада, правдоподібно на замку. Речинець отво-рення сойму залежатиме від узгін-нення церемоніалу між прем'єром і маршалком сойму.

В соймовій канцелярії кажуть, що той церемоніал виглядатиме так: Передовсім на приїзд президента Мосціцького сойм має бути деко-рований. Марш. Ратай повітає пре-зидента на сходах при вході для міністрів. Президент перейде через кабінет міністрів і звідти вийде на трибуну. По всякій правдоподібно-сті підчас промови президента не буде проводити ніхто, зійде зі сво-го місця і марш. Ратай. У справі тих подробиць відбуде марш. Ратай вчора одногодинну конференцію з през. Мосціцьким, а опісля з прем. Пілсудським. Після того він поро-зумівся з віцепрем'єром сойму Дашинським, який рішив скликати на сьо-годні надзвичайне засідання парла-ментарної комісії.

Міністр внутрішніх справ ген. Славоу-Складовський висказався перед представниками преси про відношення свого міністерства до справи національних меншостей в тому зміслі, що над тою справою його мін-во в порозумінні з заїнте-ресованими міністерствами працює. Але вже сьогодні трудно про цю справу говорити конкретно, тим більше, що багато з тих справ за-лежить від даного моменту. Осо-бисто міністр стоїть на становищі конституційного притяг-нення нац. меншостей до польської державності, а саме шляхом пошанування націо-

нальних особливостей (сеч) кож-ної меншости. Однак з другої сторони п. Складовський уважає, що Польща є надто сильна, аби від неї можна було видобути що-небудь шляхом насилля. Навпаки — кожний насильний почин буде від-битий, як належить.

На зїзді союзу польського учи-тельства народних шкіл виступив з промовою і віцепрем. Бартель. Він заявив, що ситуація в краю є того роду, що Польща по 7 ро-ках не зміла, не зуміла чи може не хотіла устійнити устрою свого шкільництва. Мушу сказати — говорив п. Бар-тель, — що устрій шкільництва в Польщі ані законодавчим шляхом ані майже шляхом якоїсь концепції не є устійний, а навпаки — є дуже багатий людей і достойни-ків, що займаються шкіль-ництвом і не знають по правді, до чого ми пря-муємо. Тому за першу свою за-дачу уважали ми виставлення кон-цепції устрою шкільництва і її пере-ведення в життя. Напрямами мого поступовання, як і поступо-вання цілого уряду, не є вказів-ки політичних партій, але інтерес народу й держави. В недалекий бу-дучности — кінця ч. Бартель — маю намір, реалізуючи свої постанови, приступити до дискусії в справі устрою шкільництва в Польщі.

Мін. Чехович заявив, що в най-ближчому часі підвишки податків не б де. За те мін-во комунікацій оголошує, що проект підвишки за-лізничної тарифи є тепер в опрацю-ванні і підвишка увійде в життя з днем 1. грудня ч. р.

Зачувати, що мін. судівництва Мейштовіч виробив проєкт а-мністії, що має бути проголо-шена ще до цьогогічного Різдва. Амністія малаб торкатися дрібних політичних проступків, особливо на національним підкладі.

Крас н тяжко хорий.

Лондон, 2. листопада 1926.

Дейлі Ньюз* повідомляє, що більшовицький амбасадор у Лон-доні Красін занедужав. Учора стан його здоров'я був дуже небезпеч-ний. Лікарі хочуть перевести нову трансфузію крові.

Кольбан у Львові.

Львів, 2. листопада 1926.

Дня 2. ч. м. в першій з Букарешту до Варшави й Берліна правду до Львова шеф секції для справ національних меншостей Секретаріат Ліги Націй Ерік Кольбан, він буде у Львові 2—3 дні, щоб оглянути місто і зложити візиту — львівському во-єводі.

Оглядини.

Львів, 3. листопада 1926.

Недавно гоїнував гостинні пороги Польщі американський економічний експерт проф. Кемерер. Ледак який місяць минув з того часу, як скарби-ники державних кас перестали чу-хатися в потилицю іза великих втрат на прогулькову місію проф. Кемерера, а вже подорожує по польській державній території дру-гий економічний експерт Гардінт, директор Federal Reserve Banky Проф. Кемерер, якого побут і екс-пертиза польського економічного життя коштували державу шосьдесять мільонів доларів, видав про Польщу якнайкращу оцінку. «Вза-ши під увагу умови — говорив він, — серед яких повстала й роз-вивалася нова польська держава. Польща зробила за останніх шість-літ найбільш поступ як ека-небудь деожава Європи».

Оцінка дуже гарна, та коли Поль-щу ставиться під економічним огля-дом навіть на вищий ступінь, як нпр. Чехословаччину, то фор-мальна загальність цієї оцінки, не-підтримана ніякими фактами й ци-фрами, фактично зводить на ніщо кемерерську оцінку.

Найбільшому лайкові асно, що прогулькову оглядини проф. Ке-мерера мали на меті зробити перед золотопушми Американцями який-кращу рекламу Польщі, щоби під-готовити ґрунт під польську пози-ку. Та, видно, що холодно, адерж-ливі і матеріялістичні Американці мало чули на таку професорську поезію, коли в Польщу, зараз по-слідках Кемерера, вибрався дир. Гар-дінт.

А тут Польщі до загину потріб-но позички. З нагоди обходження в дні 31. жовтня ч. р. «дня ошад-ности» передові керманічі польсько-го економічного життя дуже жур-ливо висловлювалися на тему стій-кості вже вдруге «устабілізовані» польської валюти. З острахом за-значували сумні перспективи для тієї валюти з моментом закінчення вуглевого страйку в Англії. Тоді знову може ненадійно прийти хви-ля быстрого розгону золотого «в гору». Тому то проблема помітні-шої польської позички в Америці є одною з головних турбот «на-ційного» уряду.

З метою підготовки позичкової кампанії в Америці довгий час обоволено по шлії Польщі проф. Кемерера, приковуючи його увагу особливо до «кресів», східних і за-хідних. Побував цей благородний експерт у Львові і в Бориславі, ди-вився на бориславсько-тустанове-цькі шибни, на буйні (хоч уже значно перетереблені) карпатські ліси, на родючу подільську землю. У Льво-ві він він розмови з Поляками і Жидами, не говорив тільки.

не говорив з Українцями, з проду-центами.

З приводу тодішніх наших замі-ток з огляду на поведінку проф. Кемерера навіть обурились були деякі наші кола. Мовляв, що не нас обходить, з ким і про що роз-мовляв собі проф. Кемерер. Як то-ді, так і тепер ми в тій справі є дещо іншого погляду. Пер-шим принципом кожного активного діяча є всюди бути і не допустити до того, щоб де-небудь і в якій-небудь справі інформували а тим

НАДІСЛАНЕ.

За наслідком Редакція не відповідає.

Фортепіано, П'яніно,
Фісгармонії
дешеві і на сплату
Платити до двох місяців
КОРДА КАМІ І СІН
Львів, Комерція 16.
Телеф. 20-45. 833 2-4

Організаційний рух.

Повітовий Народний З'їзд в Чорткові.

Для 26. жовтня 1926 р. в 12-й годині в залу Народного Дому Повітовий Народний З'їзд. Присутніх було понад 100 делегатів, що заступали 30 громад чортківського повіту. З'їзд відкривав короткою промовою д-р Антін Горбачевський, голова Повітового Комітету. До президії обрано о. Михайла Фігола з Шумганівки, о. Предслава, Петра Липового, господаря з Угрина, як його заступника і Тому Горина як секретаря.

Реферат про політичне положення українського народу під теперішню хвилю, про найбільше завдання Об'єднання і про способи поглиблення організації вголосив делегат Центрального Комітету, секретар н. Володимир Целевич.

По рефераті виявлялася оживлена дискусія. Д-р А. Горбачевський представив стан політичної організації в повіті, подав шляхи поглиблення їх і казав уважати злочинну роботу хлібопайів чортківському повіті, наводив приклади їхньої деморалізаційної «праці». Господар Василь Горачин з Шумганівки хвилювався руйнівною господарською діяльністю вітат з Шумганівки, який в порозумінні з агентами П. Д. О. протизаконно стягає з громадян села Шумганівки, членів Дістара, асексурської премії. Д-р В. Електронівич пояснив законні постанови щодо асексурської і показав засоби, якими слід боротися проти злочинців. П. Д. О. В. П. Тома Горина ждав, щоб притримувати організацію будованою з доміни. Громадська політична організація повинна керувати всією політичною, просвітній і економічним життям села. Партиї гурток села має реститувати асексурської властей, уникати злочинної деморалізації працю хлібопайів і польських партій і з громадян села зробити карних борців за земельну реформу, за українську школу, за громадські зведення та інші певні справи. О. Фігола вказав присутнім до зложення партійного податку, а делегати сіл до зорганізування громадських партійних гуртків по громадах, де ще таких нема.

Делегат п. В. Целевич пояснив збирання на звіт одного делегата, що таке партія Народної Воли і дав ближчі висвітлення щодо програми Об'єднання. Описав присутні вибори двох делегатів на Краєвий Народний З'їзд і доповнив Повітовий Комітет вибором одного члена. На тім закінчено в 4-й год. по пол. нараду. Делегати громади складали партійний податок.

Дописи.

Борщів. (Ткацька школа.) З початком грудня 1924 р. основано заходами кількох людей в Борщеві ткацьку школу УПТ. Щоб заохотити й інші міста піти слідами Борщівця, містимо короткий огляд праці цієї школи. Значущо, що згадана школа брала участь у Станіславській Ярмарку і своїми виробами звернула на себе загальну увагу. До цього часу відбулися в ткацькій школі чотири курси, що тривали по 4, згодом 5 місяців кожний. Пятий курс саме тепер відбувається і триватиме до 31.12.1927 р. До школи приймається молодь, а також і старших обох полов, але не вище 16 літ. Оплата за навчання 10, але місячно. Навчання відбувається 2 рази в день: від 8—12 год. передполуднем і від 2—6 год. попол. В програмі навчання, — крім ткацтва і килимництва в теорії і практиці — є ще й інші дисципліни, як: наука і торгівля, купецькі рахунки, кореспонденція, рисунки, історія і географія України, кооперація, адміністрація, організація і депо з правничої області. 6 годин навчання в день припадає на ткацтво і килимництво, а 2 години на інші дисципліни. Школа є власністю Кружка «Рідної Школи» в Борщеві, Управителем і інструктором школи є п. Петро Гораль. Крім цього вчать у школі й інші місцеві інтелігенти. Кружок «Рідної Школи» в Борщеві хоче заснувати в Борщеві може ще в біжучім шкільному році механічно-шлясарську школу, яка крім і ткацькою творила би в будучині промислову школу дво- або трикурсову. В місяці лютому 1925 р. основано в Борщеві промислову торговельну спілку «Повісню». Завдання її є збирати у населення весь текстильний сировину, перетворювати його і відати, уже в іншому виді, віддавати населенню назад. Всяка наживка продається в дальній стороні. Перетворюючи сировину у готовий продукт, було метою організації також дати своїм людям вартість праці. Щоб текстильній діяльності килимництво своїх руках, треба мати: ткацьку, килимництво, прядильню, новорозробку, робітню ткацьких виростів і робітню ковчезку. До цього часу спілка заснувала вже ткацьку, килимництво і робітню ткацьких вир-

стват. На найближчий час постановлено заснувати новорозробку і прядильню. Спілка затвердила щомісячно 11 робітників, яких нараховано платити вносити 4 золоті в день. Крім повних робітників працюють ще й для Спілки жінки докошувальні, продаючи прядиво. Минулої зими працювало 94 жінки. Кожна з них заробляла щомісячно не менше 2 зол. Спілка виробляє: полотня зачіпки і коврики, шапки, перкарі, рупники, обрус, простиральні полотна, килими, хідники, фартурки, постері й інші. Купувачі їмні за власні вироби коновалі, чепані і нечесане кльоче, мітки і прану вонну. До виробів уживається матеріал якийкашого, а щодо шн, то вони є значно менші, як у інших того роду підприємств. Спілком управляє управителем ткацької школи і Петро Гораль. Ткацька школа, як і її посестра — спілка «Повісню», відтворює свою велику ролю. Є наші, що їх розвиток підє скоршого ходом та що ткацька школа справді переміниться в торговельну школу, яких нам так дуже й дуже бракує. «Не сакі горшки ліпять» — борщівці зачинали роботу з нічого, а довели її до прекрасних вислідів. Нехай це стане заохотою для інших міст у праці над нашим економічним піднесенням.

Зі спорту.

Університет — Політехніка: 6:1 (2:1).

Шкільний елемент найкраще й найденіше дається взяти в рамках раціональної і систематичної праці фізичного вихователя. Цей елемент міг би відіграти дуже показову ролю в майбутньому українського спорту. Але, на жаль, цей наш здоровий елемент, котрий так багато має здібностей до спорту і міг би зайняти у всесвітнім спортивному житті неостаннє місце, не є до того приготований. Поминемо вже недостатку професорів руханки і спорту, саль, площ, прилада і т. д., але не можна поминути того, що наше громадянство ставиться до спорту не тільки байдужо, але навіть ворожо. Часто можна запримітити, що в якімсь нашій місті пульсує спортове життя сильно і з великим розмахом, але по якімсь часі воно зникає, не лишаючи по собі ніякого навіть сліду. Причини тих явищ різні. Спортове життя, як усье життя, залежить тільки від праці поодиноких людей, а по їх відході праця нараз падає. Буває і таке, що в якімсь місті згуртувалася шкільна чи ремісничка молодь у спортове товариство. Доля такого товариства залежить від становнища директора, як також впливають професори. Оскільки воно бється спорту, як чогось нового, «революційного», або уживають спорт небезпечним для моралі (коротка одежа, напів наге тіло), то доля такого товариства припечатана. Приходить до тихой, пізніше до явної боротьби зі спортивним товариством, у справу вступають й батьки, і з боротьби, річ вся, молодь і спорт переважно виходять побороєні і зломані. Неможливою причиною того, що український спорт розвивається так повільно і не може зайняти хочби такого становнища, як у наших сусідів, є те, що наша молодь, котра густо-часто зі шкільних мурів «виряджається» на площу, по виході зі школи скоро забуває, чим для неї був спорт.

Коли гаднемо на спортове життя хочби навіть у Польщі, то наглядно впадає у вічі великий відсоток спортсменів-студентів. По Польщі дуже добре розуміють, як глибоко впливає спорт на виховання молодого покоління, який засобом пропаганди є національний спорт, який шить розвиток спорту у даного народу і як його розуміє.

Того всього не хотіло дотепер знати українське студентство в Галичині. Байдужо дивились ми на спорт, який тільки піддержувала шкільна та ремісничка молодь. А тимчасом спорт не тільки грає велику ролю в розвитку нації, але також має дуже велику вагу для кожної людини зокрема. Спорт єднає молодь, яка ще не пересякла культом егоїстичного матеріалізму, яка ще не знищила свого життя в атмосфері дансінгів, каварен, кабаре, але єднає її в культурі краси і здоров'я, зручності й сили, в культурі радості життя. Спорт розбуджує в душі риси шляхетності, лицарства, дає силу волі, кріпить душу, відтворює від моральної отруї, творить нову генерацію: здорову на тілі й душі. Тому шире вміємо перші до довгих років студентські спортивні змагання, маючи одно бажання, щоб ідея українського спорту в рядах українських студентів мала такі самі завдання, як у Німеччині.

Недільні змагання між університетською і політехнічною молоддю відкрив проф. К. Студинський, заснувавши коротко ідею спорту й фізичного виховання, і побажавши грачам найкращих успіхів. Самі змагання годі називати змаганнями в повному значінні того слова. Змагання були на великому низькому рівні, як тактичним, так технічним. Але характер тих змагань був поважний, навіть святочний. На більшу увагу заслуговувала дружина університету, а зокрема Дахінський, Бірчак та Динько, як також Макарушка, котрий при дальшій інтензивній та пильній праці може досягнути значний успіх у світі українського національного спорту. **Н. Мулькович.**

Всячина.

Жіноча рівноправність у Франції Жіночий рух зростає, але зробиши жінці кар'єру в багатьох професіях і краях, нелегко. У країні, де вплив жінок у

всіх царинах життя найбільший, у Франції, жінки мають все ще мінімальні права. В якій країні може ще нині вжити, що дівчина, яка при іспиті між 44 студентками здас його з другим визначенням, не може дістати посади тільки тому, що є жінкою? Така історія трапилася в мадузель Маріі Луїзі Жакотен, 17-літній Лаванжоні, що кандидатувала на посаду у вищій учительській семінарії званням Ес-ле-нопа-е. Нона приготувалася до кандидатського іспиту приватно, поздававши всі попередні іспити в гімназії для хлопців, як екстерністка. При внісдлі іспиту, в списку панна Жакотен стояла на другім місці, а при цьому була приймка, що «приняття до Ес-ле-нопа-е і вступає по черзі одержаних нот». Як здивувалася дівчина, коли на 3-й день в офіційнім бюлетені не був і її прізвища між тими, яких приняли на вчителів. Чому? Тому, що вчитель Ес-ле-нопа-е всі спить у самій будівлі школи... Шкож зробіти з учителем-дівчиною? Пання Жакотен старалася бодал за місце як екстерністка і не її прохання відкинули. Чому? Тому, що в т. з. «Нормальній Школі» істиче стара традиція приймати нових, наймолодших товаришів ріжними збитками, які не дуже припадали до впадоби добре вихованим паночкам. Правда, всесвітній аргумент! Тому, що деякі часті тіла молодого вчителя є надто ніжні для парубочьих збитків, тому голова дівчини не має відповідальних даних на вчителів. Пання Жакотен студувала льогіку і ця суперечність її вражала. Нона заапельовала до міністра освіти, який є відомий політик, буший прем'єр, ще й письменник, Ерріо. Ерріо був сильно здивований дізнавшись про всю історію. Він заінтерелював свого директора бюра про справу і цей мусів дати обіцянку, що пання Жакотен дістане дозвіл навчати в школі як госпітантка. Невідомо, чи міністр мусів аж інтерелювати у її товаришів-хлопців, прохачів їх, щоб на цей раз відступили від традиції і залишили свого «слабшого» товариша в спокою, не пробуючи його фізичних сил. На всякий випадок у славій «Нормальній Школі» в Парижі трапилася сильно не-нормальна історія. І жінки і мужчини крутять носом незадоволені.

Відозви і комунікати.

В справі дому «Рідної Школи» в Чорткові.

Молодь — не будучність нашого народу. В імені цього кича Комітет будови дому «Рідної Школи» в Чорткові звертається до нашого громадянства в краю і на еміграції з горничим запитом допомогти в будові власної хати для приміщення в ній народної школи та основаної в 1911 році гімназії. Іх дотеперішні приміщення не відповідає вимогам гігієни і наша молодь, яка росте в тісних кімнатах без сонця та свіжого повітря, при гамірній вулиці. Щоб зарадити цій певній потребі, місцеве громадянство на сховинах в червні 1925 р. рішило здійснити давно деліну думку і приступити до будови дому «Рідної Школи». В тій цілі вибраний Комітет будови «Рідної Школи» зібрав у шк. р. 1925/26 добровільними датами 4.275 зол. (475 дол.), з чого ученики зложили 1.709 зол., громадяне Чорткова 2.228 зол., села 338 зол. Крім цієї готівки має Кружок «Р. Ш.» площу під будову школи.

Щоб діло поєсти на реальну дорогу і зібравши відповідну готівку, в недалекій майбутності розпочати будову, Комітет звертається до всіх громад чортківського й сусідніх повітів, до просвітніх організацій, до кооператив, до сільської інтелігенції та дівчів з покликом основувати місцеві комітети для систематичних збирань на будову дому для «Рідної Школи» в Чорткові. Хай кожне село чортківського, з яких походить молодь нашої гімназії, зложити щомісячно 10 зол., а протягом року стане будинком «Рідної Школи»!

Комітет звертається до українського громадянства, до прихильників, б. учителів і учеників, що в нашій школі працювали або починали освіту, щоб датами і збірками причинилися до придбання фондів на будову дому «Р. Ш.».

Комітет звертається кінній до замовських братів, особливо з чортківського й сусідніх повітів, з покликом при складанні жертв на потреби старого краю мати на увазі й будову дому «Р. Ш.» в Чорткові і причинитися до неї своїми лептами. Жертвodawці, що зложать більшу суму, будуть вписані в книгу добродіїв-основників дому «Р. Ш.».

Датки на будову та всія писма посилайте на адресу: Українська гімназія в Чорткові (Комітет будови).

Чортків, дня 20. жовтня 1926.

Д-р Іван Гриняшин в. р., голова Кружка «Рідної Школи».
Д-р Володимир Електронівич в. р., директор П. С. К.

Д-р Остап Юрчинський в. р., голова філії «Просвіти».
Дир. Віктор Петрович в. р., управитель гімназії.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Васенського у складі 31 осіб виступає:

Піснотки С.Х. Самбір.
Піснотки 6.Х. Старий Самбір.
Неділя 7.Х. Старий Самбір. 719 23-2

Заходом Секції Есп. Еком. Само-світні при То-ні «Стуа. Громада» відбудеться в середу, дня 3. ХІ. в 20 годині Акад. Дому реферат п. Др. Свенціцького Університетського життя У. С. Р. Р. 1-7

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

1 зол. 30 сот. коштує одна ложка, або викиди з хімічного срібла у Мандля Комерція 14. Проти кіна Комерція. 681 6-3

ФОРТЕП'ЯНО і п'яніно кудлою здал. По дати ціну і фізичу. Письменні оголошення до бюра Якобі, Львів, Зіморовича ч. 14. під «Готівка». 829 4-5

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до першої книжочки по 3 зол. вилася М. Матвійчук, Львів, Пяньська 17. 7876) 4-4

НАПРАКТИЧНА АЗБУКА діточа в коробках по 60 сот. вилася М. Матвійчук, Львів, Пяньська 17. 7876) 4-4

ВЛОВЕЦЬ, 50 літ, на державній службі, батько двох дітей, шукає для низьких, особи лагідної вдачі, що люблять спокійне сільське життя. Зголошення до «Ліла» під М. П. 843 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Вже можна набути з циклю історичних повістей **БОГДАНА ЛЕПКОГО** п. л. «МАЗЕПА» отсі прегарні повісті.

Мотря т. І. 3ол. 9-90
Мотря т. II. 3ол. 9-90
Не вбивай! 3ол. 9-90

Небувала досі поява в українській літературі! Незвичайно цікаве та легке оповідання не має собі рівного в повістях цього роду. Численні дуже похвальні голоси критиків. — Головний склад в **Книгарні Наук. У. на Ін. Шевченка** Львів, Ринок ч. 10. 830 3-4

Одяги, Рагляни, Пальта, Футра

також хлопчачу конфекцію поручас першої якості, найдешевше

Г. КАРОЛІНСЬКІ

844 CLOTHING-HOUSE 1-3
Львів, Рутівського 7 (проти катедрі).

Найновіші плащі і сукні

ЦЕЦИЛІЯ ГАН

Львів, площа Снопки ч. 1а.
проти кіна «Марусянка» поручас також власну роботу. 610 9-16

Полескі в сплатах.

ЧІПКИ ГЕМОРОІДАЛЬНІ

(з маркою когут) Гонсецького

усувають біль, печення, ковоалення, свербілиня та зменшують бузди (жильки).

ГЕМОРОІДАЛЬНІ ЧІПКИ з маркою когут — Рес. Мін. Публ. Здоров'я ч. 354, 728 продають аптики. 4-12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з «когут» 728 а) ком". 19-2

Заощадите, віддаючи перероб-

ки, золотничого-динікарські напалви як також золотничі і срібляні до дешого і солідно виконуючої роботи **Мутка Кенорівський** Бельовського 3. при виході з пасажу 783 Міколяша. 5-3

ПОЗІР!

Мешкання, Льокалі, Промислові
Львівська

ЖАРІВКИ!

«OSRAM» - «PHILIPS» - «TUNGSRAM»
від 100 ватт в гору за базисі!

ЖАРІВКИ опалювальні по 1 зл. 25 с
від 10 до 31 свічок

поручас **ЕЛЕКТРОВІСКИ** Львів, Скав-ківська 4. (проти кіна Леа). 813 3-3

більше рішали про нас, але без нас. А тут якраз ішло про нашу територію.

про нас — як майже єдиних продуцентів і капіталістів праці на тій території, якої багатіша постановлено віддати під заставу американського капіталу або шонайменше на них будувати перспективи польської пошкони в Америці та економічного засилля, політичного і культурного засилля на українських землях.

Це одна сторона медалі. А друга торкається самої позички. Як ми вже давніше зазначували, польський уряд має намір розписати позичку в Канаді і Злучених Державах. Американські банкири, розпихуючи її між населення, зуживаючи на ту ціль дрібні ошадності наших заморських братів, тим самим проти нас будуть використовувати наш національний капітал під американською фірмою.

литовських просторах в польське русло (внаслідок великої революції на європейському Сході) та з хвилею усунення тієї верстви з провідного місця в суспільно-політичному і культурному житті (внаслідок демократизації того життя), усувається її дотеперішня основа польської культури. Затрівожена майбутністю свого культурного розвитку, сухістю і скупістю польської народної культури, польська шовіністична інтелігенція звернула свої поглядні очі і загребущі пазури на багату українську народну культуру тієї частини українського народу, що наїшлася в межах Польщі. В амаганні досягнути своїх намірів і здійснити свої цілі, та журлива і турботлива польська інтелігенція з одного боку добила закон про припинення будівництва української національної культури (шкільний закон з 31. липня 1924, шкільна політика в існуючих школах, виключення українознавства з рамок викладових саль в школах усіх типів і ступнів та негідне шануючої себе нації володство зі справою українського університету), а з другого боку вона з нечуваним розмахом і подиву гідною безсоромністю нахмується на українську народну культуру, щоби під покришкою етнічності і своєрідного етнографізму вилести її буйні квіти у вінок слави польської культури.

Та цього, зовсім природно, мало. Окупація української народної культури без сумніву могла вдатися при нашому економічному занепаді, господарській бідності, соціальному примітивізмі і внаслідок нинішнього лихоліття культурній відсталості, але все це тільки тоді, колиб аналогічну "культурну політику" повезло й по другому боці Збруча. Це дуже добре розуміли провідники польської імперіалістично-шовіністичної інтелігенції і тому після рижського трактату горяче апелював Ст. Грабський до більшовиків, щоби до боротьби з українством подати собі руки і спільними силами знищити всякі амагання українського народу не лише до своєї державності, але й до розвинення своєї національної культури. Границя ліній рижського трактату мала бути — по пляну Ст. Грабського — граничною лінією двох національних культур: польської і російської. На шаста, горячі і прерозумні статті Ст. Грабського належать до тих любовних листів, які не дійшли до адресата. А не дійшли вони тому, що не могли дійти. Ст. Грабський, сен. Бартошевич і їх прихильники були пересвідчені, що більшовики розсипають обіцянки на зміну своїй національній політиці (з доби воєнного комунізму) тільки з тактичних мотивів — так, як це робили Польки від р. 1919 (відома промова тодішнього прем. Падеревського в соймі) до р. 1923 (до часу рішення справи Сх. Галичини), а з моментом закріплення своєї влади вступають на шлях безцеремонної русифікації. В тому всі надії покладали керманці польського "народового" табору, леліючи думку про встановлення по лінії рижського договору не лише політичного, але й культурного польсько-російського кордону.

Та безжалісна дійсність в пух і прах розбила буйні надії безумців. Комуністична партія і радянська влада вступили на шлях своєрідної підтримки українського національного руху, спрямовуючи його тільки в своє русло. Вступили вони на цей шлях, бо мусли, бо не мали нішого виходу. З прикметною для всіх своїх починів і своєї діяльності ширістю пануюча на Вел. Україні партія признається до своїх початкових помилок в національній політиці. Як це виразно підкреслює згадана вже четверта теза Центр. Комітету КП(б)У, комуністи спершу приймали за свою вихідну точку в національній політиці тодішній поверховний вигляд України, який видавався їм російським, бо й українські міста були зрусифіковані (як у нас поверховно спольо-

нізовані) і більшість міського пролетаріату втратила своє національне обличчя. Крім того члени комун. партії України (спершу майже виключно Жиди й Росіяне) нехтували український національний рух, признаючи тільки "одну, неподільну" державу російського пролетаріату, одну "революційну мову" (російську), одну пролетарську культуру (теж російську). Українство — з огляду на те, що майже весь свідомий український елемент протиставивши поширенню більшовицької влади на Україну, признано "контрреволюційним", а українську мову й культуру шонайвище допомоглими засобами в амаганні заспокоїти сик так розбурхане українське море.

Та скоро тільки почали затихати дикі воєнні вигуки, в аустриці з дійсністю переконалися комуністи, що так не є, як в теорії уявляла собі Роза Люксембург, що під поверхнею псевдо-російського життя на Україні хвилює могутнє українське море. Будучи бистримі спостерігачами, посідаючи розвинену здатність оцінювати наглядні прояви і в широкій рамках своєї тактики приновлюватися до дійсності, вони миттю зорієнтувалися в положенні, не лише припиняючи русифікацію, але й використовуючи український національний рух для своїх цілей. Треба признати, що під цим оглядом комун. партія виявила просто величаву політичну мудрість, не лише ступлюючи вістря, вимірене проти себе, але й напразляючи його проти своїх противників.

Нинішні досягнення українізації, нинішні здобутки національної політики радянської влади є справді подиву гідні. Колиб навіть прийшло офіційні статистичні дані щодо українізаційних досягнень зменшити хоч би на третину, то і в тому випадку досягнуто у важких умовах все таки багато.

Зупиняючись над цією переважною проблемою, лишаємо на боці питання з місту національної політики на Україні. Підкреслюючи дотеперішні досягнення, стверджуємо одночасно, що національна політика радянської влади раз на раз все похоронила горді і божевільні мрії про створення польсько-російського культурного кордону, а тим самим похоронила й сподівання будувати польську й російську національну культуру на багатах української народної культури.

Польки, що досі в тупому самообмані закривали очі на національну політику радянської влади на Україні, сьогодні вже примушені реферуєчно зупинитися над досягненнями українізації. Твердо віримо, що принде ще хвиля, коли вони будуть робити і в снові і в неї, — перестаючи сумніватися у культурно-відродженську силу не лише "Наддніпрянської Руси", але й Закарпатської, не гадаючи про Наддністрянську.

ф. ф.

Радянська Україна.

Музей Слобідської України ім. Сквороди в Харкові.

Один з перших музеїв столиці України міститься в центрі міста. Заснований в 190 році.

В першій кімнаті музею відразу кидаються у вічі кілька відомих портретів нашого філософа Сквороди, вітрина з його книжками в латинській мові і ділянці богослов'я, схоластики. Біля портрету Сквороди портрет Катерини II. (той самої) і полковника Горленка. Під одним із портретів Сквороди напис: "Ревнитель истини, духовный боготеч, и словом и умом, и жизнью мудрец". Зі стін дивиться сам Богдан Михайлович, молодий Хмельницький, дипломат Вигорський, Брюховецький, Микогайський, Самойлович, Петро Дорошенко, Іван Мазепа, А. Постопа, Скоропадський, Полуботок, Леонтий, Кочубей, Семен Іллія і нарешті граф Розумовський, останній гетьман України. Велика сторінка нашої історії. А поміж гетьманами сидить собі славетний козак Мазай, той самий, що як не це то вошбе, а все без діла не буває". З Мазаем в товаристві Гонта і Кармалюк, "польський опришок" (1788—1835 — у свитні, а діпком в руках: спокійна уперта воля зорить із блакитних очей. Катина Війська "Над Дніпровськими порогами" не вносить нас в далеку старовину, коли

БРАТЯ ШТАУБЕР

площа Марійська 7.

поручає як записи зимові плаші, сукні, футра і трикотажі.

Ціни низькі 775 5—10 Ціни низькі.

порогам сівали свій тиня перекоші кобларі і брали у них могутий розмах для своїх дум.

В кімнаті харківських громадських діячів зображують усякі портрети Каравіна, основоположника харківського університету, Потебні, Каченовського, Лашкевича, Павловського, Сокольського, Дринова і ин. От портрети Костомарова, Срезневського, Баталія, Сумцова. А ось у випаданні сорочці, в синьому жупані суворого погляду, в білому українському театрі Марко Луцій Кропивницький, поруч — Гулак — Артемівський та Кейта — Осмоленко.

У вітрині поміж портретів Тараса Шевченка, на одній обгорті вогнисті напис: "Не дого до чим ситі катан пилувати — встане правда, встане воля". Ось Борис Грінченко, Леонтович, Стороженко, Мар'я Заньковецька, Вілозерський, Драгоманів, Максимович, Лисенко, Савицький.

А далі художній відділ ім. С. Васильківського. Зі стін на нас глядять твори високої творчої думки та натхнення. Ось "Святі гори" куляються в зелені наядо неспадних вртах; от "Вічарі" в стату, "Українська ідилія", "Мандаринська", "Образне полковника — передача йому клейноді" (напис: "Сергій Васильківський"), "Запорожці", "Три брати" — на сюжет історичної легенди про трьох братів-борців, що втикали з неволі; "Козак на варті", "Козак йдуть", "Сторожа запорізьких волюнтерів", "Виглядають вороги", "Бій козаків Голоти з Татаринами", Катрина писані пастеллю, ахал-елею, писані глибоким знанням нашої історії, побуту. Тому кожна картина так магічне притягає до себе увагу, і захопивши глядача, переносить його в старовину. Три портрети на ввесь зріст Хмельницького, Шевченка та Мазепи закінчують цілий історичний картини Васильківського.

Четверта кімната музею амагала художню збірку невеликих творів тогочасної майстра. Серед них найбільше вражіння справляє картина "Сквородинські псалми", "Червоний замок у с. Сутківцях на Поділлі", старовинні церкви в Дрогобичі, Мелногах, Маликові т. ин. Серед багатой колекції художніх зарисовок церковної старовини з усією своєю красою та самобутністю виступає наше село, вітчане в неабутній полотні: "Цікава бесіда", "Подарунок", "Чумаки", "На призьбі", "Орють", "Козачий табір".

Пята кімната містить твори славних великих майстрів: кожне полотнище належало то, що зветься "високою культурою" з погляду техніки, думки, розмаху. Перед очима "Христос у баргачі" Т. Шевченка, "Церква в Галичині" О. Кузьмиченка, "Дніпровська долина" Судомора, "Вечір на Україні" Айвазовського, "Ранок на річці" Васильківського, "Продажа раба" Семирадського, "Україна" Рєпина, "Гайдамаки" Кундіна, "Український пейзаж", "Гайдамаки" Михеєвського, "В Малоросії" Маковського і картини Трутневського, Левченка, Пимоненка, Крачківського, Беркова. Всі ці картини — оригінали.

Нарешті "Етнографічний відділ ім. проф. О. Потебні". Відвідувач знайде тут в окропомі виявленні славське життя у всіх його галузях. Справді, чого тільки тут нема? Починаючи з першої "сохи" із селі Петропавлівки, вочасного поету, і кінчаючи виробами харківських кустарів — християми та мережками. Тисячі зразків народної умилости, розуму, винаходу — художнього смаку — так і виглядають з кожної вітрини своєрідні уявки помершого або замиряного побуту. Кишинів, Поділля, Волинь, Бессарабія, Полтавщина, Чернігівщина, Харківщина, Вороніжщина, Херсонщина, і Галичина — всі вони тут заступлені. Тут замкнені (писані) писанок, глєки, миски і полумиски, яма ще й заводи, руснички, очіпки і запаски, чоботи червоної й "на косу колоду", вибілки, вишивки, сорочки до підтичка, ліри й шмидки, сантуляни й банури, млинні й варстаті, київські медяники та харківські житнички, прирки і коровалі, весільні шнурки з мандаринкою, і одіб буденна і празникова, наміста і дукати. Чого тільки тут нема!

З далеких повітів і гд тих робітничих кварталів іде сюди селянин і робітник до відати про свою історію. В 1925—26 році музей відвідало 44.000 відвідувачів.

Як собі помагають Жиди.

Поміч Жидів Америки для Жидів на Україні і в Польщі.

Зі звідомлення "Джойнту" довідаємося, що ця жидівська філантропічна установа розвинула незвичайно широку акцію в напрямі фінансової допомоги жидівському населенню на Україні і в Польщі. Зокрема "Джойнт" живо опікується жидівською колонізацією на Україні, Криму і в Білорусі, як також жидівською еміграцією до Палестини. Кілька дат і цифр покажуть нам зорентуватися в цій видатній праці "Джойнту".